

[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Digitaliseerimismäärus - Liikmesriikide Teated](#) > [Czechia](#)

Digitaliseerimismäärus - Liikmesriikide teated

Sisu koostaja:

Tšehhi

Tšehhi

Siin lehel on esitatud teave teadete kohta, mille liikmesriigid on esitanud määruse (EL) 2023/2844 alusel.

1. Riiklikud IT-portaalid kohtute või muude asutustega suhtlemiseks

Tšehhi Vabariigil puudub praegu kohtumenetlustes osalemiseks ning füüsiliste ja juriidiliste isikute ja pädevate riiklike õigusasutuste vaheliseks elektrooniliseks suhtlemiseks selline teabeportaal, mille funktsioonid vastaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2023/2844 osutatud Euroopa elektroonilisele juurdepääsupunktile.

2. Riigisisene õigus, mis puudutab videokonverentside kasutamist tsiviil- ja kaubandusajades

Tsiviil- ja kaubandusajades puhul kohaldatakse samu videokonverentside kasutamist käsitlevaid õigusnorme, mis on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (seadus nr 99/1963, muudetud) paragrahvis 102a. Kohus võib videokonverentsi kasutada näiteks selleks, et võimaldada menetlusosalisel menetluses osaleda, või tunnistaja või eksperdi ülekuulamiseks või suulise tõlke kasutamiseks.

Kohus võib lubada kasutada videokonverentsi menetlusosalise taotlusel, kuid võib selle otsuse teha ka omal algatusel, kui ta peab seda asjakohaseks; sellisel juhul ei ole videokonverentsi kasutamiseks vaja menetlusosaliste nõusolekut. Seaduses ei ole sätestatud erimenetlust otsuse tegemiseks selle kohta, kas menetlusosaline peab osalema menetluses videokonverentsi vahendusel. Kohus võib siiski võimaldada menetlusosalistel esitada selle võimaluse kohta märkusi ja määrata neile selleks sobiva kohtuliku tähtaja.

Videokonverentsi vahendusel menetluses osalemine toimub kaugpääsu teel. Seadusega ei ole kehtestatud piirangut sellele, kus menetlusosaline võib kaugpääsu teel menetluses osaleda. Ainus tingimus on, et kohtul peab olema videokonverentsi ajal võimalik tuvastada kõigi nende menetlusosaliste isik, kes ei viibi füüsiliselt kohtusaalis, ning tuleb tagada, et kaugpääsu teel osalevat isikut ei mõjuta keegi lubamatult.

Seaduse kohaselt tuleb videokonverentsi vahendusel toimuvast menetlusest teha audiovisuaalsalvestis. Lisaks sellele võib kohus koostada ka kirjaliku protokoll. Salvestis on toimiku osa. Seda saab taasesitada või kopeerida samadel tingimustel, mis kehtivad toimikuga tutvumise suhtes (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 44 lõige 4). Toimikule saavad juurdepääsu siiski ainult kohtuametnikud, menetlusosalised ja nende esindajad. Muud isikud võivad taotleda toimikuga tutvumiseks kohtult luba. Luba antakse ainult siis, kui neil isikutel on toimikuga tutvumiseks seaduslik huvi või muud tõsised põhjused. Justiitsministeerium on loonud ühtse audio- ja videosalvestiste säilitamise süsteemi, mis võimaldab salvestisi taasesitada ja kopeerida ka ajaliselt piiratud kaugpääsu teel, kusjuures kaugpääsulinki võib kasutada ainult isik, kellele link on saadetud, ning samadel tingimustel, mis kehtivad isikule, kes tutvub toimikuga.

Videokonverentsi vahendusel toimuva menetluse käigus tuleb tagada tehnilise ühenduse nõuetekohane

toimimine. Selleks korraldab kohus tavaliselt piisavalt varakult (tavaliselt paar päeva) enne kohtuistungit testühenduse. Kui tegeliku kohtuistungil tekib ühendusega siiski probleeme, võib menetlusosaline või muu menetlusega seotud isik esitada vastuväiteid audio- või videosalvestuse kvaliteedi kohta.

Kohtud kasutavad videokonverentsi vahendusel kohtuistungite läbiviimiseks peamiselt selliseid töölaarakendusi nagu Cisco Webex ja Real Desktop Presence. Riistvara osas tuginevad nad peamiselt spetsiaalselt videokonverentside jaoks loodud videokonverentsiseadmetele (-süsteemidele). Need on muu hulgas Polycom RealPresence Group 310, 510 ja 700, Cisco RoomBar, RoomKit, RoomKit+ ja DeskPro.

3. Riigisisene õigus, mis puudutab videokonverentside kasutamist kriminaalasjades

a) Videokonverentsi kasutamist kohtuistungitel reguleeritakse mitme kriminaalmenetlust käsitleva seadus nr 141/1961 (edaspidi „kriminaalmenetluse seadustik“) sättega, eelkõige paragrahvidega 52a ja 111a.

Paragrahv 52a on sätestatud kolm videokonverentsi kasutamise põhjuste rühma, nimelt isikute õiguste kaitse (seaduses on näitena toodud vanus ja tervises seisund) ja muud olulised põhjused, nagu kulutõhusus ja kriminaalmenetluse kiirem läbiviimine. Videokonverentsi võib siiski kasutada ainult juhul, kui see on menetlustoimingu laadiga kooskõlas ja tehniliselt teostatav.

Kriminaalmenetluse seadustiku paragrahv 111a on sätestatud täpsemad õigusnormid süüdistatavate või muude isikute ülekuulamiseks videokonverentsi teel. Kõnealuse paragrahvi lõikes 2 on sätestatud viis, kuidas kontrollida ülekuulatava isiku isikusamasust (üksikasjad on esitatud allpool), samas kui lõikes 3 on sätestatud salajase tunnistaja isiku kontrollimise kord. Kooskõlas kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 111a lõikega 4 tuleb enne videokonverentsi vahendusel toimuva ülekuulamise algust teavitada ülekuulatavat isikut ülekuulamise läbiviimise korrast. Samuti tuleb teda teavitada võimalusest esitada videokonverentsi kvaliteedi kohta vastuväiteid. Video- või audioülekanne halva kvaliteedi kohta võib esitada vastuväiteid igal ajal ülekuulamise käigus. Kuna vajadus kaitsta ülekuulatava isiku kõiki õigusi (eelkõige süüdistatava kaitseõigusi) kehtib samavõrd ka videokonverentsi teel toimuva ülekuulamise puhul, on enesestmõistetav, et ülekuulamine tuleb katkestada, kui ülekande kvaliteet on halb, või täielikult lõpetada, kui ühenduse halb kvaliteet takistab sujuvat suhtlemist või kui näiteks ülekuulamisel osalevad isikud ei näe üksteise nägu.

Paragrahv 52a

Kriminaalmenetluses võib menetlustoimingute läbiviimisel kasutada video- ja audioseadmeid (edaspidi „videokonverentsiseadmed“), kui see on vajalik isikute õiguste kaitseks, eelkõige nende vanuse või tervises seisundi tõttu, või kui see on vajalik ohutuse tagamiseks või muudel kaalukatel põhjustel.

Paragrahv 111a

1) Kui süüdistatava ülekuulamine toimub videokonverentsi vahendusel, teavitatakse tema kaitsjat süüdistatava kohale kutsumise ajast ja kohast. Kui sel viisil toimub kaaskostja, tunnistaja või eksperdi ülekuulamine, teavitatakse süüdistatava kaitsjat ajast ja kohast, kus pädev kriminaaluurimisasutus ülekuulamise läbi viib.

2) Kui isiku ülekuulamine toimub videokonverentsiseadmete abil, kontrollib tema isikusamasust kohtu, prokuratuuri või politseiasutuse ametnik, keda ülekuulamise läbiviija on selleks volitanud. Ülekuulatava isiku asukohas võib isikusamasust ülekuulamise läbiviija nõusolekul kontrollida kohtu, prokuratuuri, vangla või politseiasutuse ametnik, kui kohtu eesistuja, peaprokurör, vanglaülem või politseiasutuse juht on teda selleks volitanud. Ametnik peab viibima kogu ülekuulamise ajal kohas, kus viibib ülekuulatav isik.

3) Kui tunnistaja isik on salastatud ja tema ülekuulamine toimub videokonverentsiseadmete abil, kontrollib tema isikusamasust kohtumenetluses kohtu eesistuja või kohtuametnik, kelle kohtu eesistuja on määranud salastatud teabe kaitse eest vastutavaks, ning kohtueelses menetluses prokuratuuri või politseiasutuse ametnik, kelle peaprokurör või politseiasutuse juht on määranud salastatud teabe kaitse eest vastutavaks. Ametnik peab viibima kogu ülekuulamise ajal kohas, kus viibib tunnistaja, kelle isik on salastatud.

4) Ülekuulamist läbi viiv kriminaaluurimisasutus teavitab enne videokonverentsiseadmete abil toimuva ülekuulamise algust ülekuulatavat isikut ülekuulamise läbiviimise korrast.

5) Ülekuulatatav isik võib igal ajal videokonverentsiseadmete abil toimuva ülekuulamise käigus esitada video- või audioülekanne kvaliteedi kohta vastuväiteid.

b) Tšehhi õiguse kohaselt ei ole nõusolek kohtuistungil videokonverentsi kasutamiseks kohtuistungi läbiviimise tingimuseks; kohaldatakse üksnes kohtuistungeid reguleerivaid üldisi õigusnorme.

c) Justiitsministeerium paigaldas aastatel 2014–2016 projekti „Videokonverentsi kasutuselevõtt kohtusüsteemis“ raames nii kõikide astmete kohtutesse kui ka prokuratuuridesse ja vanglatesse ligi 170 videokonverentsiseadet, tagades sellega piisava videokonverentsitaristu.

d) Kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 33 lõike 1 kohaselt on süüdistataval õigus valida endale kaitsja ja pidada temaga kriminaaluurimisasutuse läbiviidavate menetlustoimingute käigus nõu. Süüdistataval ei ole siiski lubatud pidada ülekuulamise ajal kaitsjaga nõu selle üle, kuidas vastata talle esitatud küsimustele. Süüdistatav võib taotleda, et ta kuulataks üle tema kaitsja juuresolekul ja et kaitsja osaleks muudes kohtueelsetes menetlustoimingutes. Isegi kui süüdistatav on vahi all või kannab vanglakaristust, võib ta rääkida oma kaitsjaga kolmanda isiku juuresolekuta.

Paragrahv 33. Süüdistatava õigused

1) Süüdistataval on õigus anda ütlusi kõikide tema vastu esitatud süüdistuste ja tõendite kohta, kuid tal on ka õigus vaikida. Ta võib esitada faktilisi väiteid ja tõendeid enda kaitseks, esitada taotlusi ja nõudeid ning taotleda õiguskaitsevahendeid. Tal on õigus valida endale kaitsja ja pidada temaga kriminaaluurimisasutuse läbiviidavate menetlustoimingute käigus nõu. Tal ei ole siiski lubatud pidada ülekuulamise ajal kaitsjaga nõu selle üle, kuidas vastata talle esitatud küsimustele. Ta võib taotleda, et ta kuulataks üle kaitsja juuresolekul ja et kaitsja osaleks muudes kohtueelsetes menetlustoimingutes (paragrahv 165). Kui süüdistatav on vahi all või kannab vanglakaristust, võib ta rääkida oma kaitsjaga kolmanda isiku juuresolekuta. Süüdistatava eespool nimetatud õigused kehtivad ka juhul, kui tema õigusvõime on ära võetud või seda on piiratud.

(...)

Asjaomast isikut võib kriminaalmenetluses esindada volitatud esindaja (kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvid 50 ja 51), kes võib olla kaitsja.

Kaitsja ja tema kliendi vahelise suhtluse konfidentsiaalsus on üldpõhimõte, mis kehtib ka videokonverentsi vahendusel toimuvate kohtuistungite puhul. Õiguselukutset reguleeriva seaduse nr 85/1996 paragrahvi 21 lõike 1 kohaselt on kaitsja kohustatud hoidma konfidentsiaalsena kõik asjaolud, millest ta on saanud teadlikuks õigusteenuste osutamisel. Kaitsja konfidentsiaalsuskohustus on kaitsja ja tema kliendi vahelise usaldussuhte vältimatu alus.

Seaduse eelnõu, millega muudetakse õiguselukutset reguleerivat seadust (esindajatekoja dokument nr 623), on praegu seadusandlikus menetluses (ootab teist lugemist Tšehhi parlamendi esindajatekojas). Muudetud seadusega tugevdatakse muu hulgas kliendi ja kaitsja vahelise konfidentsiaalsuse kaitset. Selleks lisatakse õiguselukutset reguleerivasse seadusesse uus paragrahv 3a, mis näeb ette järgmist:

1) kui advokaat, advokaadipraktikant või paragrahvi 21 lõike 9 punktis a osutatud muu isik suhtleb õigusabi osutamisel kliendiga, on sellise suhtluse sisu konfidentsiaalne, kui selline konfidentsiaalsus on kliendi huvides. Samuti on õigusabi osutamise käigus või sellega otseses seoses saadud või loodud teave konfidentsiaalne, kui see võimaldab saada teavet esimeses lauses nimetatud suhtluse sisu või osutatud õigusteenuste kohta ning kui selline konfidentsiaalsus on kliendi huvides;

2) lõikes 1 osutatud teave, mis on muude isikute kui advokaadi, advokaadipraktikandi või paragrahvi 21 lõike 9 punktis a osutatud muu isiku valduses, tuleb sõnaselgelt märgistada, et oleks selge, et tegemist on käesoleva seaduse alusel kaitstud konfidentsiaalse teabega;

3) lõikes 1 osutatud teavet saanud isik ei tohi seda kuritarvitada ega avaldada teisele isikule õigusliku aluseta või selle isiku nõusolekuta, kellele õigusteenuseid osutati.

e) Teave selle kohta, kuidas vanemliku vastutuse kandjaid või muid asjakohaseid täiskasvanuid teavitatakse, et laps kuulatakse ära videokonverentsi teel või muu kaugsidetehnoloogia abil. Kuidas võetakse arvesse lapse parimaid huve?

Alaealiste kriminaalvastutust ja nendega seotud kohtusüsteemi ning teatavate õigusaktide muutmist käsitleva seaduse nr 218/200 (edaspidi „alaealiste asjades õigusemõistmise seadus“) paragrahvi 60 kohaselt tuleb alaealise suhtes algatatud kriminaalmenetlusest viivitamata teatada alaealise seaduslikule esindajale või eestkostjale, pädevale laste sotsiaal- ja õiguskaitseasutusele ning kriminaalhooldus- ja lepitusteenistusele. Alaealiste asjades õigusemõistmise seaduse paragrahvi 43 lõike 1 kohaselt on alaealise seaduslikul esindajal või eestkostjal õigus ka alaealist esindada, eelkõige valida talle kaitsja, teha tema nimel ettepanekuid ning esitada tema nimel taotlusi ja õiguskaitsevahendeid; seaduslikul esindajal on ka õigus osaleda kõigis menetlustoimingutes, mille osaline alaealine võib seaduse kohaselt olla, sealhulgas videokonverentsi vahendusel toimuvatel kohtuistungitel.

Lihtsalt öeldes tagavad tsiviilõiguslikud mehhanismid, et vanemliku vastutuse kandja ei saa põhimõtteliselt olla isik, kelle teavitamine lapse ülekuulamisest ei ole lapse huvides. Kui lapsevanemad ei täida oma vanemliku vastutuse kohustusi nõuetekohaselt või on vanemlikku vastutust kuritarvitanud või tõsiselt rikkunud, piirab kohus nende vanemlikku vastutust või võtab selle ära. Sellisel juhul ei ole lapsevanemad vanemliku vastutuse kandjad. Selle ülesande võtab üle teine sobiv täiskasvanud isik (eestkostja), kes on ka lapse seaduslik esindaja ja kellel on seetõttu alaealiste asjades õigusemõistmise seaduse paragrahvis 43 osutatud õigused, või antakse asjaomased õigused seadusliku esindaja asemel kohtu määratud eestkostjale kohtuvaidluses, kelleks on teine sobiv täiskasvanud isik (kuid kes ei ole seaduslik esindaja, mistõttu on teda alaealiste asjades õigusemõistmise seaduse paragrahvis 43 lõikes 1 eraldi nimetatud).

Paragrahvi 43 lõige 2 tagab, et erandjuhtudel, kui ükski lõikes 1 osutatud sobiv täiskasvanud isik ei saa asjaomases olukorras kõnealuseid õigusi teostada (näiteks huvide konflikti tõttu), nimetatakse nende õiguste teostamiseks spetsiaalne ajutine eestkostja, kelleks on tavaliselt alaealise enda soovitatud isik.

Paragrahv 43. Alaealise seaduslik esindaja või eestkostja kohtuvaidluses

1) Alaealise seaduslikul esindajal või eestkostjal kohtuvaidluses on õigus esindada alaealist, eelkõige valida talle kaitsja, teha tema nimel ettepanekuid ning esitada tema nimel taotlusi ja õiguskaitsevahendeid; seaduslikul esindajal on ka õigus osaleda kõigis menetlustoimingutes, mille osaline alaealine võib seaduse kohaselt olla. Alaealise huvides võib seaduslik esindaja või eestkostja kohtuvaidluses kasutada neid õigusi ka alaealise tahte vastaselt. Alaealise seaduslikul esindajal või eestkostjal kohtuvaidluses on samuti õigus esitada ülekuulatavale isikule küsimusi, tutvuda kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 55 lõike 2 kohaselt toimikuga (v.a hääletamise protokoll ja tunnistaja isikuandmed), teha sellest väljavõtteid ja märkmeid ning teha toimikust või selle osadest oma kulul koopiaid. Selles seaduses osutatud kriminaaluurimisasutus on kohustatud viivitamata teavitama seaduslikku esindajat või eestkostjat kohtuvaidluses alaealise õigustest; kui lõike 2 alusel kohtuvaidluses eestkostja määramise alused kaovad, antakse alaealise seaduslikule esindajale või eestkostjale kohtuvaidluses juhised alaealise õiguste kohta, mida võib kasutada menetluse käimasolevas etapis.

2) Kui on oht, et menetlus viibib, ja kui alaealise seaduslik esindaja või eestkostja kohtuvaidluses ei saa kasutada lõikes 1 nimetatud õigusi või kui eestkostjat kohtuvaidluses ei ole määratud, kuigi selleks on alus, määrab kohtu eesistuja ja kohtueelses menetluses prokurör alaealisele eestkostja kohtuvaidluses, kes teostab alaealise õigusi. Kohtu eesistuja või kohtueelses menetluses prokurör nimetab eestkostjaks kohtuvaidluses alaealise soovitatud isiku. Kui alaealine ei soovita kedagi või soovita isiku, kelle puhul on põhjendatud kahtlus, et ta ei kaitse alaealise huve nõuetekohaselt, määrab kohtu eesistuja või kohtueelses menetluses prokurör teise sobiva isiku, näiteks lapsele lähedase isiku, laste sotsiaal- ja õiguskaitseasutuse töötaja või muu laste kasvatamise kogemusega isiku või advokaadi. Isiku, kes ei ole advokaat, võib kohus eestkostjaks kohtuvaidluses määrata ainult tema nõusolekul. Otsus kohtuvaidluses eestkostja määramise kohta edastatakse määratud isikule, ja kui juhtumi laad seda ei välista, ka alaealisele. Kohtuvaidluses eestkostja määramise otsuse võib vaidlustada.

Paragrahv 60. Kriminaalmenetluse algatamine

Alaealise suhtes algatatud kriminaalmenetlusest teavitatakse viivitamata ka alaealise seaduslikku esindajat või eestkostjat kohtuvaidluses, pädevat laste sotsiaal- ja õiguskaitseasutust ning kriminaalhooldus- ja lepitusteenistust.

f) Kooskõlas kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 55a lõikega 1 on video- ja audiosalvestiste tegemine kohustuslik, kui kriminaalmenetluses kasutatakse menetlustoimingu läbiviimiseks videokonverentsiseadmeid. Asjaolu, et menetlustoimingu on lisaks kirjalikule protokollile tehtud audio- ja/või videosalvestis, tuleb märkida toimingu kirjalikku protokollile, täpsustades lisaks toimingu toimumise ajale, kohale ja viisile ka kasutatud

vahendid (mis salvestati ja millist salvestusseadet ja andmekandjat salvestamiseks kasutati).

Kooskõlas kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 55a lõikega 2 tuleb toimikule lisada salvestise tehniline andmekandja või tuleb toimikus märkida, kus andmekandja asub. See andmekandja tuleb varustada toimiku viitenumbri, ülekuulatud isiku nime, ülekuulamise aja ja muude vajalike andmetega ning lisada toimikule või hoida turvalises kohas, mille asukoht on märgitud toimikusse.

Kuna need andmekandjad on mõeldud menetlustoimingu käigu dokumenteerimiseks, ei tohi neid mingil viisil muuta, näiteks lühendada, lõigata või täiendada saatetekstiga, kuna see võib vähendada nende tõendusjõudu ja olla hiljem poolte vastuväidete aluseks.

Tuleb märkida, et justiitsministeerium tegeleb praegu kriminaalõigusnormide muudatusi käsitlevate tähelepanekutega, mis muu hulgas mõjutavad kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 55a sätteid, et muuta videokonverentside kasutamine kriminaalmenetluses paindlikumaks, võttes arvesse ka tehnoloogia arengut selles valdkonnas. See muudatusettepanek esitatakse valitsusele lähinädalatel.

Paragrahv 55a

Erivahendite kasutamine menetluse salvestamiseks

1) Vajaduse korral võib menetlustoimingu käiku protokollida ka stenogrammi abil, mis lisatakse koos tavalise kirjaliku protokolliga toimikule, või audio- või videosalvestise abil või muul sobival viisil. Kui menetlustoimingu läbiviimisel kasutatakse videokonverentsiseadmeid, tuleb alati teha audio- ja videosalvestis.

2) Kui menetlustoimingu tehakse peale kirjaliku protokolliga ka audio- või videosalvestis, märgitakse selle toimingu kirjalikku protokollile lisaks toimingu toimumise ajale, kohale ja viisile ka kasutatud vahendid. Salvestise tehniline andmekandja lisatakse toimikule või toimikus märgitakse, kus andmekandjat säilitatakse.

g) Ülekuulatav isik võib videokonverentsi vahendusel toimuva ülekuulamise käigus igal ajal esitada video- või audioülekanne kvaliteedi kohta vastuväiteid. Vastuväite tulemusel võidakse näiteks ülekuulamine peatada seniks, kuni salvestuse kvaliteet paraneb, või ülekuulamine lõpetada. Kõikidel juhtudel kantakse vastuväited menetlusakti protokollile.

Kohtueelse menetluse käigus võib kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 157a alusel esitada taotluse politseiasutuse tegevuse läbivaatamiseks (st kui politseiasutus ei ole tegutsenud seaduse kohaselt, võib tema tegevuse vaidlustada).

Kohtuotsuse peale võib esitada kaebuse kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvide 245 jj kohaselt, st õigustatud isik (kes on asjakohases ulatuses ka süüdistatav ja menetlusosaline) võib vaidlustada ka kohtuotsuse eelset menetlust käsitlevate sätete rikkumise, kui see rikkumise tõttu võis kohtuotsuse resolutsioon olla ebaõige või puududa. Kui kohtuotsusele eelnesid olulised menetlusvead, eelkõige kaitseõiguse sätete rikkumine, mis võis mõjutada kohtuotsuse läbivaadatava osa õigsust ja seaduslikkust, tühistab apellatsioonikohus kohtuotsuse.

Politseiasutuse otsuse ning kohtu ja prokuröri esimese astme otsused võib vaidlustada kaebusega, kui see on seadusega lubatud. Kohtuotsuse võib vaidlustada ka selle eelnenud menetlust käsitlevate sätete rikkumise tõttu, kui selline rikkumine võis muuta kohtuotsuse resolutsiooni ebaõigeks. Kaebuse võib esitada ka otsusest otseselt mõjutatud isik, st asjakohasel juhudel ka süüdistatav või menetlusosaline.

h) Alates 2024. aasta algusest kasutatakse videokonverentside läbiviimiseks kahte platvormi, nimelt Polycom ja Webex.

i) Kui ülekuulatav isik ei ole vahi all ega kannu vanglakaristust, peab ta ilmuma eelnevalt kokkulepitud kriminaaluurimisasutusse (nt oma elukohajärgsesse kohtusse või politseijaoskonda), mis korraldab tehniliselt videoühenduse ülekuulamist läbiviiva asutusega.

Kriminaaluurimisasutus on kohustatud teavitama kaitsjat ülekuulamise toimumise kohast ja ajast, kuid ülekuulamise toimumise koht sõltub ülekuulatava isiku seisundist menetluses. Kui videokonverentsi vahendusel kuulatakse üle süüdistatav, tuleks tema kaitsjat teavitada kohast, kuhu süüdistatav on kohtusse kutsutud. Seevastu juhul, kui menetlustoimingu on videokonverentsi vahendusel toimuv sellise kaassüüdistatava ülekuulamine, keda teavitatud kaitsja ei esinda, või tunnistaja või eksperdi ülekuulamine, on ülekuulamise

toimumise kohaks koht, kus kriminaaluurimisasutus ülekuulamise läbi viib.

j) Jah, audio- või videosalvestise üleslaadimiseks ja seejärel tekstiks teisendamiseks kasutatakse Beey rakendust. Rakendusele on juurdepääs kohtutel, prokuratuuridel ja vanglatel.

k) Ülekuulamisele kutsutud isiku tuvastamist reguleeritakse kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 111a lõikega 2 (selle sätte täielik sõnastus on esitatud eespool). See sätte kehtib süüdistatava seisundis isiku (kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetud isiku) ning teiste isikute, sealhulgas menetlusosaliste ülekuulamise kohta. Kui isiku ülekuulamine toimub videokonverentsiseadmete abil, kontrollib tema isikusamasust kohtu, prokuratuuri või politseiasutuse ametnik, kelle on selleks määranud ülekuulamise läbiviija, sõltuvalt sellest, milline kriminaaluurimisasutus ülekuulamist läbi viib. Selle lõike teise lause kohaselt võib kohtu eesistuja, peaprokurör, vanglaülem või politseiasutuse juht ülekuulamise läbiviija nõusolekul määrata ülekuulatava isiku isikusamasuse tuvastamiseks ülekuulatava isiku asukohajärgse kohtu, prokuratuuri, vangla või politseiasutuse ametniku. Määratud ametnik peab viibima kogu ülekuulamise ajal kohas, kus viibib ülekuulatav isik.

l) Nagu eespool märgitud, on süüdistataval vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 33 lõikele 1 õigus taotleda, et ta kuulataks üle tema kaitsja juuresolekul ja et kaitsja osaleks muudes menetlustoimingutes. Kui ülekuulatav isik on lõpetanud ütluste andmise, ilma et teda katkestataks, võivad kriminaaluurimisasutus ja seejärel teised isikud esitada ülekuulatavale isikule küsimusi, et kõrvaldada ütlustes esinevad vasturääkivused, täpsustada tema esitatud asjaolusid või täiendada teavet, mida ülekuulatav isik ise oma ütlustes ei maininud (kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 92 lõige 3 ja paragrahvi 101 lõige 3). Alla 18-aastase isiku ülekuulamisel võib küsimusi esitada ainult kriminaaluurimisasutus, mitte kaitsja ega muud ülekuulamisel osalevad isikud.

Paragrahv 92

1) Süüdistatava ülekuulamine peab toimuma nii, et see annaks võimalikult täieliku ja selge ülevaate kriminaalmenetluse asjaoludest. Süüdistatavat ei tohi mingil viisil sundida tunnistusi andma ega üles tunnistama. Ülekuulamise ajal peab tema isik olema kaitstud.

2) Süüdistatava ülekuulamisel tuleb temalt küsida tema isikliku, perekondliku, majandusliku ja muu olukorra kohta, et teha kindlaks asjaolud, mis on vajalikud karistuse liigi ja raskuse määramiseks juhul, kui süüdistatav süüdi mõistetakse. Lisaks sellele tuleb küsida süüdistatava varasemate karistuste ja muude kriminaalmenetluste kohta.

3) Süüdistatavale tuleb anda võimalus süüdistusele üksikasjalikult vastata, eelkõige esitada süüdistuse aluseks olevate asjaolude ühtse seletuse, märkida ära kõik süüdistust kergendavad või ümberlukkavad asjaolud ja esitada nende kohta tõendid.

4) Süüdistataval võib paluda ütlusi täiendada või kõrvaldada puudused, ebaselgused või vasturääkivused. Küsimused tuleb esitada selgelt ja arusaadavalt, ilma eksitavate või ebaõigete väideteta; küsimusega ei tohi anda vihjeid, kuidas küsimusele vastata.

Paragrahv 101

1) Enne tunnistaja ülekuulamist tuleb alati kindlaks teha tema isik ja suhe süüdistatavaga ning teavitada teda õigusest tunnistuse andmisest keelduda ja vajaduse korral kohustusest mitte tunnistust anda või võimalusest jätkata menetlust vastavalt paragrahvi 55 lõikele 2 ning kohustusest rääkida ainult tõtt ja mitte midagi varjata. Teda tuleb teavitada ka tunnistuse andmise tähtsusest avaliku huvi seisukohast ja valeütluse karistatavusest. Kui tunnistajana kuulatakse üle alla 15-aastane isik, antakse talle tema vanusele vastavad juhised.

2) Ülekuulamise alguses küsitakse tunnistajalt, milline on tema suhe kohtuasja ja pooltega, ning vajaduse korral muid asjaolusid, mis on olulised tema usaldusväärsuse kindlakstegemiseks. Tunnistaja ülekuulamine peab toimuma nii, et saaks võimalikult täieliku ja selge ülevaate kriminaalmenetluse seisukohalt olulistest asjaoludest, mida tunnistaja on oma meeltega tajunud. Tunnistajale antakse võimalus anda teda katkestamata tunnistust kõigi juhtumi asjaolude kohta, mida ta teab, ning selle kohta, kust ta on saanud oma teadmised tema poolt esitatud asjaolude kohta. Ülekuulamisel tuleb isikut, eelkõige tema isikuandmeid ja eraelu puutumatust kaitsta.

3) Tunnistajal võidakse paluda täiendada oma tunnistust või kõrvaldada puudused, ebaselgused või vasturääkivused. Ülekuulatava tunnistaja, eelkõige kuriteoohvri eraelu puudutavaid küsimusi võib esitada ainult juhul, kui see on vajalik kriminaalmenetluse asjaolude selgitamiseks, ning neid tuleb esitada eriti taktitundeliselt ja võimalikult põhjalikult, et ülekuulamist ei oleks vaja korrata; küsimused tuleb sõnastada tunnistaja vanusele, isiklikule kogemusele ja psühholoogilisele seisundile sobival viisil, võttes nõuetekohaselt arvesse tunnistaja huve. Tunnistajale ei tohi esitada küsimusi, mis sisaldavad eksitavaid või valeväiteid või viitavad asjaoludele, mis tuleb kindlaks teha ainult tema tunnistuse põhjal.

4) Kui on vaja kindlaks teha käekirja ehtsus, võidakse tunnistajal paluda kirjutada teatud arv sõnu.

m) Kriminaalmenetluse seadustik ei sisalda videokonverentside suulist tõlkimist käsitlevaid erisätteid, seega kohaldatakse kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 2 lõikes 14 ja paragrahvis 28 sätestatud suulise tõlke üldreegleid. Kooskõlas kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 2 lõikega 14 on igal isikul, kes teatab, et ta ei valda tšehhi keelt, õigus kasutada kriminaaluurimisasutustes oma emakeelt või keelt, mida ta enda kinnitusel valdab. Süüdistatava sellise avalduse alusel määratakse tõlk vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 28 lõike 1 esimesele lausele.

Paragrahvi 2 lõige 14

(...)

14) Kriminaaluurimisasutused viivad menetlused läbi ja koostavad oma otsused tšehhi keeles. Igal isikul, kes teatab, et ta ei valda tšehhi keelt, on õigus kasutada kriminaaluurimisasutustes oma emakeelt või keelt, mida ta enda kinnitusel valdab.

(...)

Paragrahv 28

1) Kui on vaja tõlkida dokumendi, tunnistuse või muu menetlusdokumendi sisu või kui süüdistatav kasutab lõikes 2 punktis 14 nimetatud õigust, määratakse tõlk; sama kehtib tõlgi määramise kohta isikule, kellega suhtlemine on võimalik ainult kurtide ja pimekurtide suhtlemissüsteemi abil. Tõlk tohib samal ajal olla protokollija. Kui süüdistatav ei märgi, millist keelt ta valdab, või märgib keele või murde, mis ei ole tema rahvuskeel ega tema kodakondsusriigi ametlik keel, ning kui tõlkide nimekirjas ei ole selle keele või murde tõlki, määrab kriminaaluurimisasutus tema rahvuskeele või kodakondsusriigi ametliku keele tõlgi. Kodakondsuseta isiku puhul tähendab see alalise elukohariigi või päritoluriigi keelt.

(...)

n) Kuidas takistatakse volitamata juurdepääsu tundlikele andmetele või andmevoogude edastamist tundmatutele üksustele?

Käimasolevaid videokonverentse turvatakse otspunktkrüpteerimisega (igal seadmel on spetsiaalselt selle jaoks loodud kordumatu sertifikaat) ning kasutatakse Let's Encrypt meetodit (seadmete sertifikaadid vahetuvad iga 60 päeva järel). WebRCT videokonverentsid – mille puhul kasutatakse rakendust arvutis, brauseris või mobiilseadmes – turvatakse kohtumise loomisel salasõnaga. Samuti on võimalus korraldada kohapealseid kohtumisi (domeenis), millest võivad osa võtta ainult kutsutud isikud või kohtuametnikud. Olemas on ka videokonverentsiruumid, kusjuures iga ruum on kaitstud kordumatu salasõnaga.

Salvestise turvalisus on tagatud aktiivse rühmade ja õiguste kataloogi abil, kus juurdepääs failile antakse ainult asjakohaste õigustega kasutajatele, ilma milleta ei ole salvestiste faili võimalik avada.

4. Tsiviil- ja kaubandusasjade menetlustasud

I. Tšehhi kohtutes toimuvate menetluste tasud

Tšehhi kohtutes toimuvate menetluste kohtulõive reguleeritakse kohtulõivude seadusega nr 549/1991 (muudetud). Lõivu võib nõuda ainult selle seaduse lisas „Kohtulõivude tabel“ loetletud menetluste või haldusdokumentide eest.

Lõivud tuleb maksta asjaomase menetluse algatamise taotluse esitamisel. Kui menetlusosaline ei ole kohtulõivu suurusel kindel ja jätab seetõttu kohtulõivu hagiavalduse esitamisel tasumata, peab kohus nõudma menetlusosaliselt kohtulõivu tasumiseks täiendava kohustuse täitmist. Ametlikus teatises peab kohus talle teatama arve numbri, kuhu kohtulõiv tuleb maksta, ja summa, määrates tasumise tähtaja, mis on vähemalt 15 päeva. Kui kohtulõivu täiendava tähtaja jooksul ei tasuta, lõpetab kohus menetluse.

Kohtulõivude tabelis eristatakse menetluste ja üksikute dokumentide tasusid. Kohtulõivud on kehtestatud Tšehhi kroonides. Kui kohtulõivu alus on väljendatud välisvaluutas, arvutatakse protsentuaalne lõiv alusest, mis on konverteeritud Tšehhi kroonidesse Tšehhi keskpanga avaldatud kursi alusel, mis kehtib selle kalendrikuu esimesel päeval, mil kohtulõiv kuulub maksmisele või mil kohus teeb otsuse lõivu maksmise kohustuse kohta. Nende valuutade konverteerimisel, mille kursi Tšehhi keskpank ei avalda, kasutatakse asjaomase valuuta ja USA dollari kursi, mille on kehtestanud keskpank või samaväärse staatusega pank riigis, kus konverteeritav valuuta kehtib; kohtulõivu maksja peab tõendama kasutatud valuutakursi kehtivust, esitades kohtule välisministeeriumi kaudu saadud dokumendi.

II. Kohtulõivude suurus

a) Menetlustasud

Menetlustasude puhul lähtutakse kohtulõivu arvutamisel nõude summast, seda ka väiksemate nõuete menetluse ja Euroopa maksekäsu puhul. Kui nõue on kuni 20 000 Tšehhi krooni, on kohtulõiv kindlasummaline ehk 1000 Tšehhi krooni, 20 000–40 000 Tšehhi krooni suuruste nõuete puhul on lõiv 5% nõude summast ning üle 40 000 Tšehhi krooni suuruste nõuete puhul 2 000 000 Tšehhi krooni pluss 1% summast, mis ületab 40 000 000 Tšehhi krooni; 250 000 000 Tšehhi krooni ületavaid summasid ei arvestata.

Seadusega on kehtestatud eraldi tasukategooria ainult elektrooniliste maksekorralduste jaoks; nende puhul on kohtulõivud järgmised:

1. kuni 10 000 Tšehhi krooni (kaasa arvatud): 400 Tšehhi krooni;
2. üle 10 000 Tšehhi krooni kuni 20 000 Tšehhi krooni (kaasa arvatud): 800 Tšehhi krooni;
3. üle 20 000 Tšehhi krooni: 4% summast.

Rahalises vääringus väljendatud mittemateriaalse kahju puhul, mille summa ei ületa 200 000 Tšehhi krooni, on kohtulõiv kindlasummaline, st 2000 Tšehhi krooni, millele lisandub 1% nõude summast.

Lisaks on seaduses sätestatud mitu muud normi juhtudeks, kui vaidlus ei puuduta rahalist makset – sellistel juhtudel määratakse lõivud ühtse määra alusel. Näiteks kinnisvara käsitleva vaidluse korral on lõiv 5000 Tšehhi krooni iga kinnisasja kohta ja 15 000 Tšehhi krooni iga äriühingu kohta.

Erikohtulõivud määratakse ka järgmistel juhtudel:

- ajutise kohtumääruse väljastamine – 1000 Tšehhi krooni;
- abieluvara jagamist ja ühisomandit käsitlevad kohtuasjad – 2000 Tšehhi krooni (seda summat suurendatakse 5000 Tšehhi krooni võrra iga kinnisasja kohta ja 15 000 Tšehhi krooni võrra iga äriühingu kohta);
- ülalpidamist käsitlevad kohtuasjad – 500 Tšehhi krooni kuni 50 000 Tšehhi krooni suuruse summa puhul ja seejärel 1%, maksimaalselt 15 000 Tšehhi krooni;
- abieluasjades ja vanemluse kindlaksmääramise asjades tehtud välisriigi kohtuotsuste tunnustamise taotluse eest – 2000 Tšehhi krooni;
- rahalise makse kohta esitatud kõrvalvaidluse (maksejõuetusmenetlus) algatamise taotluse puhul – kohtulõiv on kuni 20 000 Tšehhi krooni suuruse summa puhul 1000 Tšehhi krooni ja seejärel 5% nõude summast;
- rahalise maksega mitteseotud kõrvalvaidluse menetluse algatamise taotluse puhul:
 1. esitatud nõude autentsuse, summa või tähtsuse järjekorra üle peetavas vaidluses – 5000 Tšehhi krooni;
 2. iga kinnisasja eest – 5000 Tšehhi krooni;
 3. iga äriühingu või selle organisatsioonilise üksuse eest – 15 000 Tšehhi krooni;
 4. muudel juhtudel – 2000 Tšehhi krooni.

Samuti on olemas varuklausel, mis kehtib ülejäänud juhtudel, mis ei hõlma rahalist makset ega ühtegi

sõnaselgelt nimetatud kategooriat. See varuklausel näeb ette kohtulõivu 2000 Tšehhi krooni.

Apellatsioonimenetluse (tavaline apellatsioonimenetlus) puhul määratakse kohtulõivu summa samamoodi kui esimese astme kohtumenetluses.

Erakorralise apellatsioonimenetluse lõivud on kehtestatud ühtse määra alusel:

1. rahaline makse kuni 100 000 Tšehhi krooni (kaasa arvatud) – 7000 Tšehhi krooni;
2. iga kinnisasja eest – 14 000 Tšehhi krooni;
3. iga äriühingu või selle organisatsioonilise üksuse eest – 28 000 Tšehhi krooni;
4. muudel juhtudel – 14 000 Tšehhi krooni.

b) Haldusdokumentide tasud

Haldusdokumentide eest küsitavad kohtulõivud on kehtestatud ühtse määra alusel. Näiteks:

- 300 Tšehhi krooni sertifikaadi või kinnituse väljastamise eest vastavalt Euroopa Liidu õigusaktidele;
- 500 Tšehhi krooni Euroopa pärimistunnistuse muutmise või tühistamise eest;
- 150 Tšehhi krooni kohtutoimikus sisalduvate teadaolevate asjaolude kohta ametliku tõendi väljastamise eest;
- 1000 Tšehhi krooni avalduse koostamise eest kohtudokumentide saamiseks, kui see on Tšehhi õigusaktidega lubatud;
- 70 Tšehhi krooni otsuse ja protokolliga koopia ning registritest ja arhiividest kinnitatud väljavõtte tegemise eest, lehekülje või lehekülje osa kohta;
- 20 Tšehhi krooni kohtu käsutuses olevate dokumentide, protokollide, lisade, dokumentide, toimikute muude osade ja muude abivahendite koopia (fotokoopia), sh väljavõtte tegemise eest, iga lehekülje või lehekülje osa kohta;
- 50 Tšehhi krooni toimikus olevate elektrooniliste andmete koopia esitamise eest püsival andmekandjal, iga andmekandja kohta;
- 100 Tšehhi krooni audio- või audiovisuaalsalvestise transkribeerimise eest dokumendi vormis, iga lehekülje või lehekülje osa kohta.

5. Elektroonilised makseviisid

Praegu on pangaülekanne teel maksmine Tšehhi Vabariigis ainus elektrooniline makseviis kohtulõivude tasumiseks. Lõivud makstakse pangaülekanne asjaomase kohtu kontole. Pangaandmed on avaldatud kohtute veebisaitidel, mis on kättesaadavad veebiportaalis justice.cz/.

6. Teade detsentraliseeritud IT-süsteemi varajase kasutuselevõtu kohta

Tšehhi Vabariik ei kavatse võtta detsentraliseeritud IT-süsteemi kasutusele ennetähtaegselt, st enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2844 artikli 26 lõike 3 ja artikli 10 lõike 3 kohaselt kindlaksmääratud kasutuselevõtmise kuupäeva.

7. Teade videokonverentside varajase kasutuselevõtu kohta tsiviil- ja kaubandusajades

Tšehhi Vabariik ei kavatse võtta tsiviil- ja kaubandusajades videokonverentse kasutusele ennetähtaegselt, st enne 1. maid 2025, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2844 artiklis 5.

8. Teade videokonverentside varajase kasutuselevõtu kohta kriminaalasjades

Tšehhi Vabariik ei kavatse võtta kriminaalasjades videokonverentse kasutusele ennetähtaegselt, st enne 1. maid 2025, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2844 artiklis 6.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.